

פרוטוקול מס' 228

מישיבת ועדת העבודה
מיום ו', א' בטבת תשל"ו - 5.12.1975, שעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
א. אבטבי
פ. גרופר
ל. דיציאן
מ. דרובלס
ה. זיידל
י. יודין
מ. כהן
ח. שמעוני

מוזמנים:

א. גוראל - משרד העבודה
ר. כהנא - משרד העבודה
י. ברק - משרד העבודה
א. שיין - משרד העבודה
י. ארד - המוסד לביטוח לאומי
מ. לויין - המוסד לביטוח לאומי
ב. חקלאי - המוסד לביטוח לאומי
א. לאור - משרד האוצר

מזכיר הוועדה: מ. משולם

רשמה: א. עצמון

סדר היום: (1) חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשכ"ח-1968. צו בדבר הגדלת השיעור לפעולות למניעת אבטלה.

(2) הצעת חקנות בדבר ביטוחה וזכויותיה של עקרת-בית בביטוח נכות.

היו"ר ש. ארבל:

אני פותחת את הישיבה.

אנחנו נכבד את זכרה של בבה אידלסון.
קשה היה לשמוע שבבה אידלסון איננה. הסתלקה מאתנו דמות אצילה רבת פעלים אשר משך כל שנות חייה עשתה למען המדינה. ראשיתם במאבקה למען הציונות ברוסיה ועליה לישראל. אחת המנהיגות הבולטות והדגולות בתנועות הנשים בישראל ובעולם. מזכירת מועצת הפועלות למעלה מ-40 שנה ואחת ממניחי היסוד שלה ממקימי וממעצבי דמותה. פעולתה הייתה רבה ומבורכת. היתה חברה-כנסת שנים רבות. היתה סגן יו"ר הכנסת, חברה בוועדת חוץ ובטחון ובוועדת העבודה שנים רבות. תרמה תרומה רבה להבטחת שוויון זכויות הנשים וקידום מעמדן בעבודה ובחברה. גילתה רגישות רבה לבעיות הסוציאליות והקטנת הפערים בחברה הישראלית ופעלה רבות להרחבת רשת מוסדות הילדים והגברת הפעולה הקהילתית בשכונות העוני ובאזורי הפיתוח.

בבה זכתה להגשמת אחד מחלומותיה הנכספים ביותר שהזרע שזרעה בברית המועצות ולמענו גם נאסרה והוגלתה לסיביר הרחוקה, על זכותם של היהודים לעלות לישראל, התחיל לרקום עור וגידים ולניצניו זכינו בשנים האחרונות. דרשה ותבעה יחס חם לקליטתם של העולים בכלל ולעולים מברית המועצות בפרט. כי ראתה בעלייה תוספת כוח לבנין ישראל והגברת עוצמתה. יהיה זכרה ברוך.

צו בדבר הגדלת השיעור לפעולות למניעת אבטלה

בשבוע שעבר התחלנו את הדיון על צו בדבר הגדלת השיעור לפעולות למניעת אבטלה מ-5% ל-10%. מכיון שחברי הכנסת ביקשו לדעת קריטריונים על הקרן, כמה הוצא במשך השנים למטרה הזאת במסגרת ה-5% - ואם ה-5% לא הוצאו מה נעשה עם הפרשים שנשארו? - כמו-כן רוצים לדעת פרטים לגבי הפעולות שעומדים לעשות במסגרת התקציב הזה. שהסכומים שהולכים לאשר יהיו מיועדים למטרה כדי למנוע אבטלה.

א. גוראל:

אני למעשה את עיקרי הדברים ציינתי ופרטתי בישיבה הקודמת והחלק החשובני המאזני נמצא עכשיו לפנינו בצורה מודפסת.

ה. זיידל:

יש סתירה בין שני המסמכים. במכתבו של מר רוטר נאמר שהביצוע של הפעולות בשנת 76-1975 היה רק 1 מיליון ו-600,000 והעודף הוא 8 מיליון. אתם מוסרים דו"ח אחר על 9 מיליון ו-900,000.

א. גוראל:

אנחנו כוללים את ההתחייבות של המוסד לביצוע לאומי לבצע. זה לא כולל עדיין את ההתחייבות שלנו של הנהלת הקרן. אני מציע שמר שיין יבהיר את זה.

ל. דיציאן:

באיזה מידה הסבה מקצועית או הכשרה מקצועית כלולים בסעיף הזה או שלא?

א. גוראל:

הסברנו שרוב הכסף הולך להסבה מקצועית, גם כתרומה לשינוי המבנה התעסוקתי, וזה אחת המטרות העיקריות וגם אמצעי למניעת אבטלה. אני רוצה לומר שכל הנושא הזה הוא פונקציה של הנושא החשוב תעסוקה או מניעת אבטלה.

א. גוראל:

אנחנו כולנו מקווים שהאבטלה לא תיהפך לאמצעי להשגת יעדים אפילו חשובים במדינה. והיה ואם תפרוץ אבטלה מאולצת ע"י נסיבות אובייקטיביות כגון חוסר מט"ח או קניית ח"ג הרי מכינים פרויקטים בתחום הבנייה והעבודות הציבוריות כדי לצמצם עד כמה שאפשר את גודל והיקף האבטלה. יתר על כן יש לנו תכניות עד כמה שאפשר לנצל מצב כזה ולהעביר אותו לאופקים קונסטרוקטיביים. להסב עובדים למקצועות נדרשים מועילים בכיוון יעדים כלכליים, במיוחד בענפים ובתחומים של התעשייה. כלומר, לתגבר את מספר המועסקים בחעשיה באמצעות הסבה מקצועית.

אם חס וחלילה תהיה אבטלה המונית, כמובן שקרן האבטלה רחוקה מלספק את הצרכים ולכן יש הבנה עם האוצר וזה היה הסיכום שאם תהיה אבטלה המונית האוצר יזרים את הסכומים הנדרשים. עוד אשתקד סכמנו עם האוצר שבמצב של אבטלה עמוקה יהיה צורך ב-80-90 מיליון ל"י לצורך הסבה מקצועית. כבר עכשיו לצרכים המוגבלים התקציב הנוכחי של 10 מיליון אינו מספיק וכבר השנה נזדקק לשם הסבה מקצועית ל-16.5 מיליון ל"י. הניכוי מהגבייה הנוכחית של 5% לא עלה על 9.9 מיליון לירות. כלומר, אנחנו זקוקים להעלאה הזאת כי כבר אנחנו נמצאים בתקציב גרעוני.

כל הפעילות הזאת היא מעין רפואה מונעת. זו פעילות מונעת להתוות מצבים מסוכנים מבחינה חברתית והפקת מירב החלק החיובי בצורה אופטימלית האפשרית בתנאים הנוכחיים.

בקשר לעתיד - אנחנו רוצים להתרכז בנוסף להסבה המקצועית בתחומים כוללים למפעלים במדינה כדי לעזור להם להתארגן במסגרות יותר יעילות, עם שווקי חוץ כדי שנוכל לחיות מעבודתנו. יש לנו פרויקטים בסך של יותר משני מיליארד ל"י בתחום הבניה ובתחום עבודות ציבוריות ובתחום התעשייה. יש לנו סיכום עם מסו"ת שבשעת הצורך יתמוך במפעלים העובדים ליצוא. במפעלים שיש להם סיכוי טוב להיות רווחיים ולחיות מתוצרתם וכדי להרחיב אותם שיוכלו לקבל את אלה שיפלטו מענפים לא רווחיים.

בניגוד לערי הפיתוח ששם נחוץ לנו מעל ומעבר לכל החשבונות של יעילות המשק. אנחנו גם חושבים על ההשלכות החברתיות השליליות העוללות להיווצר אם שם אנשים יאולצו, עקב התפתחות כלכלית בלתי צפויה, לקבל דמי אבטלה. הסכנה שהם יעזבו את ערי הפיתוח ויהיה שם גיוון חברתי. שם, בניגוד למדיניות בכל הארץ, אנחנו רוצים שבערי הפיתוח יעבדו מיד ביום הראשון. כל עוד שלא נוכל להפעיל את הפרויקטים שיש לנו ולקבל עזרה ראשונה מעבודות אחרות הרי הסכום הזה הוא קטן אפילו לעזרה ראשונה. הסכום שמדברים עליו הוא בעיקר לצרכים מידיים. אני מציע שנשמע את מר שיין.

א. שיין:

היינו מודעים להפרש הזה כי המספרים של המוסד לביטוח לאומי הוכנו לפנינו. לאחר מכן ישבנו עם מנהל החשבונות של המוסד לביטוח לאומי והמספרים שכתבנו פה זה לאחר בדיקה מעודכנת. ההפרש נובע מההבדלים בכותרת והכוונה לתשלומים שכבר שולמו עד היום. ומה שאנחנו כתבנו אלו סכומים שהתחייבנו ויש לראות אותם שיהיה צורך לשלם עד סוף השנה.

המסמך של המוסד לביטוח לאומי נשלח
לאחר הישיבה שלנו.

ה. זיידל:

את זה בדקנו עם מנהל החשבונות שלהם
והגענו למספרים שיש אצלנו.

א. שייך:

אני מתייחס לסעיף 4 במכתבו של מר רוטר
שאומר: אין לנו פרטים אם נשאר יתרות
זכות לא מנוצלות ע"י משרד העבודה מהסכומים שהועברו להם על ידנו ומה
נעשה בהן. אני מניח שגם לשאלה הזאת תענו במישרין ע"י משרד העבודה.

ה. זיידל:

5% מהקרן זה 9.9 מיליון לירות. נשאלת
השאלה אם הסכום הזה הוצא כל שנה או
האם הצטברו לקרן המקורית או שזה

היו"ר ש. ארבלי:

אם לא מה נעשה עם ההפרשים האלה? -
הלך למקום אחר?

הקרן לא מצטברת. זה נשאר בקרן של ביטוח
אבטלה.

א. שייך:

נשאלת השאלה אם את הסכום הזה לא מוציאים
למטרות האלה - האם הוא חוזר לקרן
המקורית של ביטוח אבטלה או לא? - ואם כן - מה הסכום שלא הוצא בפועל
ואם הוא הצטרף?

היו"ר ש. ארבלי:

המקורית של ביטוח אבטלה או לא? -
ואם הוא הצטרף?

אני מוכן להצטרף לכל השאלות בדבר
גורל החשלושים. אבל מה שמעניין אותי
בעיקר הוא מדוע נוצר עודף כזה בסעיפים המיועדים להכשרה מקצועית? - האם
הצרכים הריאליים וההכשרה המקצועית בשנים אלו היו כל כך קטנים שהביצוע
היה חייב לפגור אחרי התקציב?

י. יודין:

אני עכבתי את הכספים האלה כדי לחכות
לישיבה זו ולהחליט כאן. מה שמתחייב

א. גוראל:

מחוק התקציב זה להעביר 16.5 מיליון לירות. לא רצייתי לפרט את העניין
לפרוטות. כלומר, הייתי מעוניין שיתהווה הלחץ דוקא בהכשרה מקצועית ולהעביר
את הסכום שחייבים להעביר בחוק התקציב 16.5 מיליון ל"י. לציתי שהלחץ
הזה יהיה יותר גדול. זה היה השיקול שלנו.

בשנת 1973 זה היה 30 מיליון. האם
הוצאתם את הסכום הזה? - אם לא כמה

היו"ר ש. ארבלי:

הוצאתם?

ב-31 במרץ כל שנה מה שלא הוצא מקרן
אבטלה זה חוזר לקרן אבטלה.

א. גוראל:

המוסד לביטוח לאומי לא יודע כמה הוצא?

מ. כהן:

בשנת 1974-75 הוקצבו לקרן אבטלה 8 מיליון
לירות. ההוצאה הכוללת של הכשרה מקצועית
זה 18.9 מיליון. כלומר, דפיצית של 10 מיליון ל"י. מאיזה תקציב זה
כוסה?

ל. דיציאן:

כוסה?

היו"ר ש. ארבלי:

עפ"י התקנות הקיימות בחוק מותר למשרד העבודה להשתמש ב-5% מהאמדן של הגבייה מדי שנה בשנה. 5% האלה מועברים ע"י המוסד לביטוח לאומי למשרד העבודה למטרות האלה. המוסד אינו יודע מה הסכומים המוצאים למטרות האלה. אין לו דו"ח בחזרה מה עשו בכסף הזה. השאלה היא בכסף שהזעבר במשך שלוש השנים האלה וזה מצטבר ל-30 מיליון כמה הוצא מהכסף הזה ע"י משרד העבודה למטרות האלה? - וכמה חזר בחזרה לקרן? המוסד לביטוח לאומי צריך לדעת את זה. אם לא חזר - לאן הלך הכסף?

מ. דרובלס:

קרן למניעת אבטלה זו קרן שהעובדים מפרישים אחוז מסויים למניעת אבטלה. הבקשה של משרד העבודה שנאשר להכפיל את הסכום כדי שיוצאו לפעולות הסבה מקצועית - האם התקציב של משרד העבודה אינו מיועד להסבה מקצועית? - ישנם ענפים מסויימים שסובלים מכל מיני בעיות של חוסר מימון וכחוצאה מזה נפלטים עובדים. האם לא היה יותר נכון לקחת את הכספים האלה שהפרישו מן העובדים למטרה מסויימת ולהעביר אותם למפעלים שזקוקים להלוואות במקום לקחת את זה להסבה מקצועית, כדי שיוכלו להמשיך לעבוד. ולא להיפך להפוך אותם כספים לתקציב הרגיל של משרד העבודה.

ל. דיציאן:

גם אני מסביר את זה כך שבספר התקציב היה 16 מיליון ל"י להכשרה מקצועית ועכשיו רוצים שאנחנו נאשר שמקרן האבטלה יממנו את הדבר הזה. בספר התקציב היה סכום בסביבות 9.9 מיליון ל"י. כך שמשרד העבודה היה צריך להכין תקציב נוסף של 10-15 מיליון ל"י מהכנסות אחרות של תקציב משרד העבודה לשם מימון הסבה מקצועית והכשרה מקצועית.

עד 1 בדצמבר לפי הערכה הוציאו 1 מיליון ו-675 אלף לירות. לפי הסבר שני 3,135,000 שמהם הכל הוצא לסקרים ולתכניות אבל שום פעולה ממשיה ושום גרוש לא הוצא על הסבה מקצועית, בהנחה שהקרן מיועדת למטרה הזאת. אינני יודע מאיפוא נוצר החור בתקציב של משרד העבודה שרוצים אותו עכשיו ע"י העלאת סכום הקרן לכסות אותו. אם להאמין, ואינני יודע למי להאמין, לאן נעלמו סכומים של 16 מיליון שקבעתם בספר התקציב?

פ. גרופר:

אם אתם רוצים להגדיל את התקציב - מדוע לבוא לחברי הכנסת בכל מיני פטנטים. זו ישיבה שניה שאני שומע ממר רוטר שאין יודעים מה עשו בכספים האלה? אם זה מיועד למטרה מסויימת אז זה צריך ללכת לאותה מטרה. אם אתם רוצים להגדיל את התקציב שלכם בבקשה - יש צורות אחרות לכך.

היו"ר ש. ארבלי:

אני רוצה להעיר הערה - נוצרה פה אי-הבנה ואני רוצה להסביר זאת. יש תקציב רגיל של משרד העבודה שמתאשר ע"י הכנסת כל שנה. ובמסגרת התקציב השוטף ישנו סעיף שנקרא הכשרה מקצועית, על כל סעיפיו השונים, וזה מסתכם בסכומים למעלה מ-140 מיליון לירות. זה מיועד לפעולות הכשרה למבוגרים, לנוער, חניכות וכו' אך זה לא בא במקום הסכום הזה שנדרש כאן, במקום הפעולות השוטפות שצריך לעשות משרד העבודה במסגרת התקציב שלו. גם כאשר המחוקק הכניס בחוק סעיף כזה שקבע שהשר בהתייעצות עם שר האוצר, ובאישור ועדת העבודה של הכנסת להגדיל בתחום הכשרה מקצועית זבלבד שסך ההוצאות השנתיות לא יעלה על 5% מאמדן הגבייה השנתית של דמי ביטוח אבטלה. לאחר מכן באנו ותקנו והוספנו סעיף (ב) שאומר: שהשר, בהתייעצות בשר האוצר, יהיה רשאי להגדיל (באישור ועדת העבודה) את השיעור הנקוב בסעיף קטן (א) עד ל-10% מאמדן הגבייה השנתית של דמי ביטוח אבטלה. כלומר, זה לא בא במקום התקציב השוטף של משרד העבודה אלא בא לעשות פעולות נוספות בכדי למנוע אבטלה במידה שהיא צפויה.

היו"ר ש. ארבלי:

כאשר הכנסנו את הסעיף הזה סברנו גם שיתכן שאותם הסכומים שעומדים לרשות משרד העבודה אינם מספיקים באותה התקופה וצריך להגדיל את זה. מוטב שתעשינה פעולות למניעת אבטלה כדי שתהיה מעסוקה ולא יצטרכו לשלם דמי ביטוח אבטלה. כלומר, הפעולות האלה הן כדי למנוע את החופעות של האבטלה. ראינו את הדבר הזה כדבר חיובי ולכן הגבלנו את זה באחוז מסויים וגם נתנו את הסכמתנו להגדלה, באישור ועדת העבודה. כדי לשמוע דו"ח על מה שנעשה בסכום של 5% למה הוא היה מיועד וכו', לבוא עכשיו ולהתחיל את הויכוח מחדש ולהתעלם ממה שהמחוקק קבע בזמנו - זה לא הוגן. אפשר לבוא בטענות למשרד העבודה מדוע לא הוציא את ה-5% שצריך היה להוציא. למשל, שיקום מוגבלים, זה גם כן בא כדי למנוע אבטלה. ולמטרות האלה לא הוצאו הכספים. יש תחנות שיקום שצריך להרחיב אותם ולעשות פעולות בתקופה שיש פרוספריטי מבחינת התעסוקה - על זה אפשר לבוא בבקורת. אבל להגיד: אין לכם תקציב ואתם רוצים לקחת מכאן - זה לא רציני.

התביעה היא לגטימית בהחלט שרוצים לראות

דו"ח ולשמוע פרטים על כך. מדוע דרשנו בישיבה שעברה את הדו"ח הזה? - סברנו שהכספים הללו של 5% לא מוצאים לאותן מטרות. היתה אי-הבנה, כביכול, שזה נשאר באוצר. אבל אם מודיעים לנו שזה חוזר לקרן המקורית של ביטוח אבטלה אז אין כאן שום בזבוז כספים. על כן אני מאד מבקשת מחברי-הכנסת שנאשר את הסכום הזה ונאשר אותו לתקופה קצובה של שנת תקציב אחת ובשנה הבאה נחזור לדון. אולי לא יהיה צורך אז ב-10% אלא רק ב-5%.

ה. זיידל:

בקשתי לפני שבוע רשימה של חברי הוועדה הציבורית לבטוח אבטלה. קבלתי בדאר את ההרכב של הוועדה הציבורית הזאת. הוועדה מורכבת מ-39 חברים. 10 הם חברים מלשכת התיאום, 10 נציגי ההסתדרות ואחרים. יש ועדת משנה לתקציב שהיו"ר שלה הוא חיים דניאלי נציג לשכת התיאום ובה יושבים 11 חברים. לאחר מכן יש ועדה למניעת אבטלה שמורכבת מ-10 חברים שהיושב-ראש שלה הוא מר גוראל.

יש לי שאלה למר גוראל - האם התייעצתם

בוועדה הזאת לפני שהבאתם את הנושא לכאן? - ואם כן - מה דעת הוועדה?

א. גוראל:

כן.

ה. זיידל:

יש ברשימת חברי הוועדה אנשים שמזמן כבר לא נמצאים בוועדה. אני מבין שמזמן

לא החליפו את הוועדה.

א. גוראל:

קבלת בטעות רשימה ישנה שהיא איננה מעודכנת.

ה. זיידל:

אני רוצה לדעת מתי התקיימה לאחרונה ישיבה של הוועדה? - ואם זו היתה החלטה של הוועדה אז אני אתמוך בזה. אבל אם זה רק בקשה של משרד העבודה אז יש לי שאלות על כך. לכן אני רוצה לקבל חשובה האם היה דיון בנושא ומה הוחלט בדיון הזה?

ה. זיידל:

בסעיף 127ט(א) נאמר בהתיעצות עם ועדת ביטוח אבטלה יממן המוסד פעולות למניעת

אבטלה. אני הייתי רוצה לדעת איפוא מופיע כאן בכל הבעיות האלה המוסד כגורם או שהוא רק גורם פיננסי. כי אני לא רואה בהרכבים האלה את נציג המוסד לביטוח לאומי.

מכתבו של מר רוטר הדהים אותי לגבי שני סעיפים (3) ו-(4). מתברר שהמוסד הוא רק המממן והוא אינו יודע את הכל. לפי דעתי, הנושא של ביטוח אבטלה לא יתכן שיהיו לזה כמה כתובות. לכן אני מבקש לקבל חשובה אדמיניסטרטיבית בנושא הזה. הוא נושא לא כל כך טכני אבל יש חשיבות רבה גם לבעיה האדמיניסטרטיבית.

י. יודין:

אני מכבד מאד את הרצון של חברי ועדת העבודה לדעת פרטים על אופן השימוש בכספים. אבל אני לא הייתי רוצה שזה יטשטש את היחס למגמה היסודית של ההצעה הזאת. ועדת העבודה צריכה להזדהות עם המגמה להבטיח שימוש נרחב יותר בכספים שמוקדשים למניעת אבטלה והשקעה פרודוקטיבית להכשרה מקצועית. מבחינה זו אני מוכן להצביע בעד ההצעה. מה שחסר לי ואני רוצה לקבל יותר פרטים על אופן השימוש בכספים האלה למטרה הזאת. אני רוצה לדעת מהן התכניות של משרד העבודה. לא מספיק לבוא לוועדת העבודה ולהציע הגדלה של הקרן. רצוי לשמוע מפי נציגי משרד העבודה למי זה מיועד? - לאזורי פיתוח, לערים הוותיקות, לנוער יוצא צבא ועוד? - אילו משרד העבודה ידע להמחיש את הדברים האלה אני בטוח שהיחס כלפי אישור ההצעה היה יותר חיובי.

עקרונית - אני מחייב את ההצעה ומבקש לאשר אותה. אבל זה לא מונע ממני לבקש פרטים.

ל. דיציאן:

אני רוצה לשאול מספר שאלות: - אחת - אמרו כאן שהכספים חוזרים למוסד - זה בניגוד לסעיף 3 במכתבו של מר רוטר. שניה - הסכום של 16.5 מיליון ל"י שמופיע בעמוד 3 הוא מופיע בספר התקציב?

א. גוראל:

כלומר, ידעתם שיש צורך עוד ב-1 באפריל 1975 לבקש את זה ובאתם אלינו בנובמבר 1975 כדי להמציא לכם את התמורה. שלישיית - עד 1.12.75 הקרן הוציאה לפי גירסה אחת סכום של 1.678.000 לירות. ולפי גירסה שניה 3.135.000 לירות. אם נכפיל את זה נקבל קרוב ל-20 מיליון. כלומר, עבור 4 חודשים להוציא 17 מיליון מכיון שעד עכשיו לא הוצאתם. לא יתכן שאנחנו נאשר ל-4 חודשים סכום שהוא עולה פי חמש על ההוצאות. אם אני אקח את זה באופן שנתי זה פי חמש עשרה מההוצאות עד היום. אני אתן ידך לדבר הזה לא אתן.

הם לא באים לדרוש ל-4 חודשים. היו"ר ש. ארבלי:

הוצאנו עד היום את הכספים האלה. א. גוראל:

ב. חקלאי: המוסד מממן ודרך המימון הוא דואג לפעולות שמאושרות בחוק. החוק מבוצע ע"י המדינה ומשרד העבודה זה המדינה. התכלית של הכשרה מקצועית היא מרכז של ענף ביטוח אבטלה. יש סעיף אחר בחוק והוא סעיף 127 רבתי שמגדיר מה זה הכשרה מקצועית ושם זה כולל הכשרה, הלוואות והסבה מקצועית. כל הכספים שלא הוצאו בפועל חזרו בחזרה לקרן. המספרים שהגיש מר רוטר ע"י החשב של משרד העבודה זה הוצאות בפועל. ולדעתנו אין יותר כספים שלא נוצלו ע"י משרד העבודה.

ב. חקלאי:

אין סתירה בין שתי הגירסאות אלא יש דרגת פירוש שונה. אם עד היום הוא לא יודע אז הוא יקבל דו"ח מפורט על דרכי השימוש. יש דו"ח של משרד העבודה שהוגש למוסד לביטוח לאומי מתוך הכרה שמי שעושה משרד העבודה זה אמין.

ל. דיציאן:

הוא כותב: העודף שנוצר ב-1973/74 הועבר למשרד העבודה בשנת 1974/75, כך שעד היום הועברו על ידנו כמעט כל הסכומים שאפשרו התקנות לזכות משרד העבודה. באשר לדרך השימוש בכספים הנ"ל ע"י משרד העבודה אני מביין שתקבלו דו"ח מפורט ממשרד העבודה במישרין.

ב. חקלאי:

המכתב של מר רוטר מתייחס למועדי התשלומים וההוצאה שלנו היתה התהוות ההתחייבויות. לפי החוק צריכים להיות הסכמים ועד שערכנו הסכמים. סך הכל זה ענין חדש. ההסברים של החוק קויימו בקפידה.

לגבי ההצעה להעלות מ-5% ל-10% - היו התייעצויות בוועדה שבראשותה עומד מר גוראל - וזו ועדת המליאה הציבורית - לפני כשלושה חודשים. היה דיון והנציגים תמכו בזה. הוועדה הציבורית רשמה לפני תכנית ביטוח אבטלה לקראת אירועים הצפויים בתחום האבטלה - זה סוכם בדברי שר העבודה והם נרשמו בוועדה הציבורית. לוועדה הציבורית יש שתי פונקציות. פונקציה אחת - היא צריכה לייעץ לשר העבודה. פונקציה שניה - את מתקצבת את הסכומים שמתאשרים.

צר לי שצויידת ברשימה לא מעודכנת של נציגי המועצה הציבורית לביטוח אבטלה. כנראה שזו היחה טעות של הלשכה שלי. אנחנו נעביר אליך רשימה מעודכנת.

ה. זיידל:

בין תפקידיה של הוועדה נאמר: לאשר תקציב ענף ביטוח אבטלה לרבות תקציב הפעולות האמורות בסעיף 127. כלומר, היה אישור.

ב. חקלאי:

היה אישור על 3,900,000. אם הוועדה תאשר ל-10% זה יבוא לוועדה לאישור חקציב הנוסף.

ה. זיידל:

אני מביין שהוועדה המליצה.

ב. חקלאי:

הודעת התייעצות קויימה בקפידה שאנחנו באים להגדיל מ-5% ל-10%. בנוגע למוסד לביטוח לאומי - נציג המוסד אינו מיוצג בוועדה הזאת. לפי החוק בתוך הגוף הזה יושבים אנשי משרד העבודה, משרד האוצר ונציגי שירות התעסוקה. אנשים מהמוסד לביטוח לאומי מנועים בתור שכאלה להיות חברים בוועדה.

ח. שמעוני:

אתה ידעת שאתה מוציא יותר מאשר 9.9 מיליון לירות שאושר ב-1976-76. הוצאת 18.9 מיליון בשנה קודמת מדוע לחקציב לא הלנסת יותר?

היו"ר ש. ארבלי:

לחקציב הוא לא יכול להכניס 5% מאמדי הגבייה.

ח. שמעוני:

האם זה לא חקציב המדינה?

לא - תקציב המדינה זה בנפרד ושם להכשרה
מקצועית מוקצב כ-140 מיליון לירות.

היו"ר ש. ארבלי:

אני רוצה להסביר את ענין התקציב. לתקציב
1975 נקבע גג לתקציב משרד העבודה והגג

א. לאור:

הזה איפשר היקף מסויים של פעולות. משרד העבודה היה מעונין להרחיב את
הפעולות מעל ומעבר לגג שנקבע שם. עלתה הצעה שהיקף הפעולות הנוספות
בהכשרה מקצועית ימומן מקרן האבטלה. אז המסגרת ברוטו הוגדלה ב-16 מיליון
כנגד ההכנסות.

תשובה לשאלה של ח"כ שמעוני - מה שרשום

שנת 1974-75 זה חשלום של 10 מיליון על-חשבון 74-1973. כדי להגדיל את
היקף הפעולות של הכשרה מקצועית עלה הרעיון שתוספת הפעולות האלה תמומן
מקרן ביטוח אבטלה.

מדוע הוועדה חיכתה עד חודש נובמבר
כדי להגיש את הבקשה כאשר ידעה שהיא

ל. דיציאן:

בגרעון כזה?

בענין ההוצאה - משרד העבודה בעת ביצוע
פעולות הכשרה מקצועית, ביצע, כאילו,

א. לאור:

יש לו את ההכנסה של 10 מיליון עד לשלב מסויים שהתברר שההכנסות לא
מתמשות ואז הורידו את היקף הביצוע של הפעולות. כך שזה מתבטא בהתחייבות
של תקציב המדינה ושל חשב משרד העבודה בהנחה שהם יקבלו את ההכנסות האלה
מהקרן. כלומר, יש ביצוע נוסף שלא מתבטא לא בדו"ח של מר רוטר ולא בדו"ח
של משרד העבודה.

זה משגה חמור להוסיף את ה-16 מיליון
מהתקציב של הקרן של 5% לסך הכל. התקציב

היו"ר ש. ארבלי:

של הכשרה מקצועית. לא צריך לעשות את זה. זה חשבון נפרד שלא צריך לצאת
לחשבון הכללי. מכאן מתעוררות כל החשדות האלה. אני סבורה שהחישוב של
הסכום צריך להיות בנפרד ולא צריך להופיע במסגרת התקציב השוטף של משרד
העבודה. הוא צריך להתנהל כחשבון נפרד והמוסד לביטוח לאומי צריך להיות
בתוך התמונה הזאת. בכל זאת זה מוסד מכובד שעושה פעולות בנושא חשוב
מאד.

לגבי העתיד - המלצתנו היא שלא צריך

לכלול את הסכום הזה במסגרת התקציב השוטף של משרד העבודה. זה חשבון
נפרד לגמרי עליו שולט משרד העבודה והמוסד לביטוח לאומי.

לא בכדי זה הוקצב לפעולות האלה שמחבצעות
להכשרה מקצועית באותם הכלים ובאותה

א. לאור:

המערכת שמקיימים את הפעילות השוטפת של משרד העבודה. לא היה טעם בהקמת
מנגנון נפרד ומערכת נפרדת. נוסף לזה - המדינה איננה יכולה לבצע פעולות
שאינן באמצעות התקציב. מה פרוש בנפרד? - שזה יהיה נפרד במשרד העבודה?

כן - שיהיה בנפרד.

היו"ר ש. ארבלי:

לגבי הפעולה היא לא טכנית.

ח. שמעוני:

ל. דיציאן:

הכניסו לתקציב הרגיל את הסכום של 16.5 מיליון לירות ועכשיו רוצים את

הכיסוי מאתנו.

היו"ר ש. ארבלי:

בתקציב צריך להופיע שני סכומים נפרדים. סכום אחד שמוקצב לפעולות השוטפות של משרד העבודה להכשרה מקצועית ולהסבה מקצועית וכל מה שנדרש. סכום שני אותו הסכום של 10% - 5% מהקרן שמיועדים לפעולות נוספות למניעת אבטלה. על זה צריך להיות דו"ח נפרד, חשבון נפרד שאינו כלול בתקציב השוטף.

ח. שמעוני:

בין הפעולות הרגילות יש להפריש לפעולות מיוחדות שלא נראו מראש ושהזמן גרמן.

היו"ר ש. ארבלי:

זו המגמה ועל זה אנחנו עומדים שזה צריך להופיע בשני סעיפים נפרדים. אם הסכום מהקרן הזאת לא הוצא לאותן המטרות הוא חוזר לקרן ואינו חוזר לתקציב משרד האוצר.

כמו-כן אנחנו מבקשים שהמוסד לביטוח לאומי יהיה שותף לענין הזה. הוא צריך לדעת ולא מטפיק שחשב משרד העבודה יעביר לו כך וכך פעולות עשינו. הוא צריך לדעת על מה הסכומים האלה מוצאים. אני מציעה שנצביע בעד האישור.

ל. דיציאן:

אני מבקש התייעצות סיעתית.

ה. זיידל:

אנחנו החלטנו בישיבה הקודמת שהיום נצביע - עם כל הקושי שישנו.

מ. דרובלס:

התקבלו פרטים נוספים חדשים שלא היו בשבוע שעבר ויש סתירה בין מסמך למסמך.

מ. כהן:

אנחנו על תקציבים של מיליארדים לא מקציבים כל כך הרבה זמן כמו על סכומים

קטנים.

א. אבטבי:

אני עוד בשבוע שעבר הצעתי להצביע במקום. יכול להיות שהוסיפו משהו אבל הקריטריונים הם אותם קריטריונים. לכן אני מציע לא לבזבז זמן ונצביע היום על כך.

א. גוראל:

חרשו לי לקבוע כמה עובדות, כביכול, לא צריך להיות ויכוח ולקבל אותן כעובדות. (א) הועדה הציבורית היא החליטה לבקש הכפלה. הועדה הציבורית היא חדשה והיא נבחרה בערך לפני שנה ורבע. מיוצגים בה כל הנוגעים בדבר. המוסד לביטוח לאומי, האוצר, משרד העבודה לרבות התעסוקה. נציגי ההסתדרות, נציגי לשכת התיאום. אנשים מאד מכובדים והאמינו לי שהם דואגים לכל פרוטה המוצאת. כמו כל ועדה זה עיסוקה היחידי והיא צוללת לפרטים של הנושא והיא החליטה לבקש הכפלה.

(ב) התקציב של 16 מיליון מופיע בספר

התקציב מתוך הנחה שזה יאושר והוא כלול בתקציב הכשרה מקצועית שזה קרוב ל-150 מיליון לירות.

א. גוראל:

(ג) המוסד לביטוח לאומי מיוצג בנושא הזה ע"י נציגו. יכול להיות שמר רוטר לא מדווח כהלכה. אני לא רואה את המכתב הזה כתורה מסיני. אני רואה אותו בעיקר כמאזן כספי. הוא לא התכוון לתת חוות דעת - על זה אחראי שר העבודה וזה מתנהל כהלכה.

היו"ר ש. ארבל:

הוא עשה זאת לפי בקשת ועדת העבודה.

א. גוראל:

עמוד מס' 2 של המכתב זה חוות דעת.

ל. דיציאן:

זה דיווח כספי.

א. גוראל:

איש המוסד לביטוח לאומי מיוצג בוועדה אבל אין לו דעה מכרעת.

(ד) הקרן הזאת מוציאה כספים לא רק להסבה מקצועית ולא רק להכשרה מקצועית. אלא גם על שיקום מקצועי של מוגבלים. לא מזמן החליטה הנהלת הקרן להוציא כספים על רכישת קרקע להקמת שיקום מרכזי בירושלים. אנחנו עומדים בשלבים סופיים עם המינהל. הקרן הזאת מוציאה כספים לאיבחוני מפלים לצורך יעולם הנכון. וכל שנה אנחנו אופטימיים יותר שיהיו יותר מפעלים שירצו להתייעל. מסתבר שיש פחות מפעלים במדינה. השנה החייצבו לפחות 200-300 מפעלים. לצורך זה הקצבנו את הסכומים ואין כל כך הרבה מפעלים ויש עדיין כסף - האם נסגור את הכסף?

(ה) אנחנו מכינים פרויקטים ומוציאים כספים לעזרה ראשונה, ביחוד לאוכלוסיה החלשה ולערי הפיתוח. כמובן שטרם הוצאנו אותם אבל אם חלילה תבוא אבטלה נשאר ללא כספיהם האם אנחנו לא צריכים לדאוג לכך מראש? - אם נעשה כך תבוא הוועדה ותאמר איפוא הייתם?

נכון שעושים סקרים ותחזיות אבל לא סתם. איננו יכולים לחיות בלי הנחונים האלה. יש לעשות מחקרים וסקרים וזה עולה כסף.

(ו) הוצאנו חלק ניכר מהסכום של 16.5 מיליון ל"י. אני לא רוצה להפליל את עצמי אבל הוצאנו את כל הסכום פלוס. וזאת מסיבה פשוטה שהכסף הזה נמצא בחוק התקציב ויכול להיות שאם הועדה לא תאשר ניקח את הכספים מהתקציב הרגיל.

וכאן אני בא לשאלתו של חה"כ דרובלס על-חשבון פעולות אחרות. יש לנו כ-150 מיליון לירות להכשרה והסבה מקצועית. אלה כספים מכספי המיסים של האזרח הישראלי. יש פעולות שהם מעל ומעבר לרגיל עקב האבטלה. לצורך זה, לפי מיטב הבנתי, חוקק המחוקק את החוק למניעת אבטלה. אותה הוועדה באה אלינו בטענה שאנחנו לא מבצעים את חוק החניכות בקצב הדרוש - ובצדק - מה קרה? - במקום 500 כתות הלכנו ל-700 כתות. אני מודיע לך שיש לנו גרעון של כמה עשרות או מאות לירות. וזה לא שאין כסף להכשרה מקצועית אלא תזדיניות היא שהכספים שמנכים בעיקר המעסיקים מוקדשים למטרות - בדיוק כפי שהחוק אומר.

א. גוראל:

בשעת הצורך עשינו דברים כפי שאמרת. היה מצב בעיירת פיתוח שכל העיר והחיים החברתיים, לא רק החיים המשקיים, היו תלויים במפעל אחד והוא פרי הגליל. שם באמת הקצבנו את הכספים האלה. אני חושב שאנחנו עושים את זה במסגרת הדרושה.

אני רוצה לסכם ולומר: חשבנו מראש על הצרכים ורוצים להכין את הכל ביחוד לשכבות החלשות וגם לציבורים אחרים וזה עשרות מיליונים. כאן זה מעל ומעבר עקב סכנת אבטלה. לא מגיע לנו מכיון שאנחנו מתכננים מראש ומוצאים פתרונות למצבים מיוחדים, לבקר אותנו. אני מבקש לאפשר לנו לפעול בהתאם למה שחוקקתם.

היו"ר ש. ארבל:

אני רוצה לבקש מכה"כ דיציאן לא לדחות את ההצבעה היום. אני בדרך כלל נענית כאשר יש בקשה להתייעצות סיעתית. אבל כה"כ דיציאן לא היה בישיבה הקודמת והקדשנו כמעט את כל הישיבה לנושא הזה. נתבקשו דברים נוספים ולכן לא הכרענו אז.

אני רוצה להודיע לחברי הוועדה ששר העבודה התחייב לבוא לישיבת הוועדה ולקיים דיון מיוחד על מצב התעסוקה ועל מניעת האבטלה.

אני מציעה לאשר את הצו לתקופה של שנה החקציב שנגמרה 1975-76 ושנת התקציב 1976-77 בלבד. ולאחר מכן נחזור לדון בנושא, ונקבל דיווח בקשר לפעולות הקרן.

ה. זיידל:

אני מציע ניסוח שיאפשר להצביע פה-אחד. בהתחשב עם המלצות הוועדה לביטוח אבטלה להעלות את האחוז מ-5% ל-10% נענית ועדת העבודה להמלצה ולאישור רק לשנה אחת.

ח. שמעוני:

אני אהיה מוכן להצביע לשנה הבאה רק לאחר שתשכנעו אותי שהפעולות המופיעות בחקציב הרגיל זה מכסה את הצרכים השוטפים ואינכם מוציאים את הכספים האלה לפעולות הרגילות.

ה. זיידל:

ראשית - אני רוצה להכריח את המוסדות הנוגעים בדבר לזמן את מליאת הוועדה בצורה יותר סדירה. אני מציע לאשר רק לשנה אחת בלבד.

ל. דיציאן:

אתה מאשר תקציב רטרואקטיבי דבר שלא מקובל בשום מקום. רטרואקטיבי מ-1.4.75.

א. גוראל:

ועדת הכספים אישרה זאת.

א. שיין:

ההוצאה תוקצבה ע"י הכנסת. לא על-ידינו.

א. אבטלי:

אני בעד האישור גם לשנה הבאה. אם המדינה הולכת לקראת חכנון כלכלי כזה אני משוכנע שתהיה אבטלה. אם לא נעשה פעולות מוקדמות לא נהיה מוכנים לשנה הבאה. ניתן את המכשיר למשרד העבודה כדי שיוכל לפתור את הבעיות שיהיו בשנת התקציב הבאה. אנחנו יודעים שאנחנו עומדים בפני אבטלה - ולכן אני מציע לאשר.

אני מציע שנאשר רק לשנה זו המסתיימת.

פ. גרופר:

אנחנו דורשים מהם להכין את עצמם לשנה הבאה ומצד שני מונעים מהם את הכלים.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מציע לאשר לשנה זו ותוך חודש נשמע את שר העבודה בנושא האבטלה. אחר כך

ה. זיידל:

נראה מה לעשות.

אני לא תמיד בעינינינים מהסוג הזה חולקת על דעת חברי הוועדה. הפעם אני חולקת על דעתכם. מה שאחם הולכים להחליט זה צעד לא נכון. אני מתפלא על ח"כ שמעוניי בנקודה זו. האם איננו יכולים להבין שמשרד העבודה צריך להיערך מבחינת הפעולות לשנה הבאה.

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא משוכנע שהכסף מהקרן הולך לפעולות האלה. אני חושב שהכשרה מקצועית צדיכה

ח. שמעוני:

להיות במסגרת התקציב הרגיל.

הוחלט: לאשר את הצו רק לשנה זו.

היו"ר ש. ארבלי:

י. יודין:
החלטת הוועדה ביסודה היא חיובית ויחסה להצעה היא חיובית. פרוש הדבר שאנחנו מזדהים עם משרד העבודה ללכת בדרך של הגדלת הסכומים למטרה של שיקום מקצועי. אבל אני מבקש שתהיה פנייה למשרד העבודה לא רק להביא לאישור ועדת העבודה אלא תוספת של הסברים מפורטים על הפעולות של השנה הבאה.

עתה אנו עוברים לנושא השני.

היו"ר ש. ארבלי:

הצעת תקנות בדבר ביטוחה וזכויותיה של עקרת בית בביטוח נכות

יש חוק והחוק מחייב תקנות. כל עוד אין תקנות החוק לא חל על הציבור הזה. קיימנו דיון בנושא. הופיעו גורמים שונים ובתוכם היו נציגי מועצת הפועלות שהביאו הצעה מפורטת לגבי ההתייחסות לכל ההצעה הזאת. נבקש ממר לויץ לרענן את זכרוננו על הגמות שהסתמנו בדיונים בוועדה.

מ. לויץ:
סעיף 127 כ"א בא להגדיר את המושג מיהו מבוטח לפי החוק. גבר שטרם הגיע לגיל 65, אשה שטרם הגיעה לגיל 60, או אחד מאלה שמבוטחים לפי פרק ב'. בפרק ב' כתוב מי שנעשתה לעקרת-בית לאחר שנעשתה זכאית לקבל לפי פרק זה. עקרת-בית שלא מבוטחת לפי פרק ב' נקבעו כללים לתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת.

לגבי שני הסוגים הראשונים מבוטח לפי פרק ב' אלה מבוטחים בענף זיקנה ושאיירים. הם נחשבים כמבוטחים לפי פרק ב'. פיסקה 2 מחייבת הבהרה מסויימת מי שהיתה מבוטחת לפי פרק ב'. כלומר, אישה חושבת ישראל מעל לגיל 18 שהיא היתה בגפה רווקה או שהיתה אמנם אשה נשואה אבל היא עובדת או עובדת עצמאית - מכיון שאשה נשואה שלא עובדת ולא עובדת עצמאית שייכת לקטגוריה של עקרת-בית שהמחוקק לא מבטח אותה באופן אוטומטי אלא אם היא מבקשת להצטרף לביטוח ברשות בהתאם לתנאים שהמחוקק קבע.

אולי נשמע מהו ההיקף של ביטוח ברשות.

ח. שמעוני:

מ. לוינ:
מספר הנשים השייכות היום לביטוח ברשות נע בין 6,000-7,000 נשים. זה היה לפני מספר שנים. בשנים האחרונות ההצטרפות היא מינימלית ביותר. המספר הגדול של המצטרפות לביטוח ברשות היה בשנים הראשונות להנהגת הביטוח ברשות. זה נעשה בצורה ממוסדת ע"י גופים כמו קואופרטיבים של תחבורה שביטחו את הנשים של החברים. זה נעשה בצורה מאד כוללנית וההצטרפות הייתה במספרים יותר גדולים. זה היה מדובר בנשים מבוגרות יותר שחדלו לעבוד והיתה להם תקופה די רחבה של ביטוח. התקנות איפשרו להן להצטרף לביטוח ברשות.

היום חל שינוי מסויים בעקבות תיקון מספר 10. אחד הדברים שגרם לשינוי הזה שהאשה או הגבר לא חייבים להיות מבוטחים בהגיעם לגיל המותנה. אותה אישה שבגיל 57 חדלה לעבוד וחוזרת למשק ביתה היא עקרת-בית. אם היא לא הצטרפה לביטוח ברשות, לפי הנוסח הקודם, בהגיעה לגיל 60 היא לא היתה זכאית לקבל קיצבת זיקנה. היום החוק שונה והוא מצמיד את הזכאות אך ורק בצבירת תקופת הכשרה. והיה ואותה אישה צברה תקופת הכשרה הרי בהגיעה לגיל 60, גם אם איננה מבוטחת, היא זכאית לקיצבת זיקנה.

אחד התמריצים לביטוח של אישה במסגרת ביטוח ברשות בחלקו לא קיים. יכול להיות שהמגמה היא הפוכה מכיון שנשים שצברו תקופת הכשרה זה מזכה אותן לקיצבת זיקנה והן למעשה לא חייבות להיות יותר מבוטחות. אנחנו בתקנות איפשרנו שאישה יכולה לפרוש מביטוח ברשות בתום שנת הכספים.

לגבי חלק ניכר של עקרות-בית שהגיעו לגיל מתקדם והיו עובדות או עובדות עצמאיות וצברו תקופת הכשרה די ניכרת אין כל סיבה שהן ימשיכו להיות מבוטחות היום ברשות. ניקח עובד בשכר ממוצע, לפי המונחים שלנו, העומס שמוטל על עקרת-הבית שבו היא משלמת מכיסה או מכיס המשפחה הוא די כבד וקשה. הוא שלישי מהכנסה של הבעל. חוץ מהמקרים הסוציאליים ששם זה הולך לפי מינימום די נמוך וחלק ניכר מזה הוא מכוסה ע"י משרד הסעד. במסגרת ה-7,000 מבוטחות יש גם מקרים של סעד שמשרד הסעד מימן זאת. זו היתה תקופה שמשרד הסעד עלה על הגל הזה. ביטוח ברשות זה רק לזיקנה ושאיירים.

י. ארד:
הנסיון של המוסד לביטוח לאומי בביטוח ברשות הוא כשלון ביסודו. יצא שהוא היה מיועד לשכבות החזקות כמו נשים של חברי קואופרטיבים או נשות עורכי-דין. לכן לא הצענו להרחיב את המסגרת של ביטוח ברשות.

מ. לוינ:
עד שהתיקון הזה התקבל היה צריך לאפשר להם להשלים את התקופה. היום לאחר התיקון יש צבירה של תקופה או תקופת הכשרה.

היו"ר ש. ארבל:
בטלנו את זה וקבענו רציפות זכויות. אם היא תגיע לגיל ויש לה 12 שנים היא זכאית לקבל גימלה.

ל. דיציאן:
נניח שהיתה אישה שבגיל 57 הפסיקה לעבוד. תיקון החקיקה התקבל ב-1973 והיא הגיעה לגיל 62. האם היא לפי החוק מקבלת או לא?

מ. לוינ:

החל מ-1973 אשה שהגיעה לגיל 60 וצברה תקופת הכשרה - שזה תנאי הכרחי - בהגיעה

לגיל המותנה אז היא זכאית לקבל.

ל. דיציאן:

נניח שבשנת 1972 האישה הגיעה לגיל 60 אבל היא הפסיקה לעבוד בגיל 57. היה

לה חמש שנים רצופות אבל לא היתה מבוטחת בביטוח ברשות. עפ"י החוק הקודם לא היה לה ביטוח. עכשיו ב-1973 הכניסו תיקון לחוק. שאלתי היא האם היא נכנסת למעגל הזכאים כאשר היא היום בת 63?

י. ארד:

כל אדם שבעת קבלת החוק עונה על הכללים החדשים נכנס לזה. אם ב-1973 קיימה את

התנאי היא זכאית. לגבי חלק מהאוכלוסיה אנחנו פונים לגבי חלק אחר איננו יכולים לפנות. כאשר מוציאים פרסום בעתונות אתה אף פעם לא מגיע לאוכלוסיה הזאת שמגיע לה.

היו"ר ש. ארבלי:

זה אחד הדברים שהנחה אותנו לקבוע ביטוח לעקרת בית בחוק. שתהיה מבוטחת ככל אזרח

אחר במדינה.

מ. לוינ:

אשה שהיתה כזאת מבוטחת לפי פרק ב' או שלא היתה נשואה או עובדת עצמאית ונעשתה

עקרת-בית רק לאחר שהיתה זכאית לקיצבה חודשית לפי פרק ב'. לדוגמא: אשה היתה עובדת ונפגעה בתאונת דרכים או נפלה למשכב וחדלה לעבוד. אם לפני המקרה הזה היא נעשתה זכאית לקיצבה חודשית לפי פרק זה, למרות שהפכה להיות עקרת-בית, היא נחשבת כמבוטחת לפי החוק הקיים.

ישנה אפשרות אחרת - אשה נשואה שלא

היתה עובדת או שפעם עבדה וחדלה לעבוד ונעשתה עקרת-בית וקרחה לה תאונה שהפכה אותה לנכה. לגבי הסוג הזה צריך להתקין תקנות בדבר ביטוחה בביטוח נכות.

כאשר הלכנו להתקין את התקנות הכנסנו

שני סוגים של עקרות-בית.

היו"ר ש. ארבלי:

סוג ראשון נקבע בחוק.

מ. לוינ:

המושג של עקרת-בית הוא מושג משפטי. רצינו לאבחן בין המושג המשפטי שהוא מעבר

חד וקיצוני בין אדם שהוא מבוטח לבין אדם שלא מבוטח. נחקלנו בעובדה שאחוז מסויים של עקרות-בית, עקב תנאי חיים, הן תקופה מסויימת חדלוח להיות עובדות. כלומר, אשה עבדה 4-5 שנים ולאחר מכן בגלל שמירת הריון או סגירת מפעל, תקופה מסויימת היא חדלה לעבוד. אשה כזאת חדלה להיות מבוטחת. אשה כזאת אם היא נפגעת בתאונת דרכים לא תהיה זכאית לקבל דבר. אבחנו בין שני סוגים של נשים: אשה שהיא פחות או יותר היתה קשורה עם חיי העבודה. סוג שני שראינו עקרת בית שלא עבדה אף פעם ויעודה הוא עקרת בית. מבחינת ישום ההוראות אבחנו בין שתי הקטגוריות האלה. אותה עקרת בית שהיתה משולבת במערכת העבודה רוצים לראות אותה ככל אשה עובדת שנפגעה תוך כדי עבודתה. כי רואים באותה התקופה שחדלה לעבוד תקופה יחסית קצרה ויש לנו מודד כדי למדוד מה כושר ההשתכרות שלה לפני קרות המקרה. לעומת אותה אישה שמעולם לא עבדה ראינו את יעדה מה שנקרא תפקוד במשק ביתה.

היו"ר ש. ארבלי:

בחוק ביטוח נכות קבענו מיהו מבוטח
ואמרנו: מבוטח גבר שטרם הגיע לגיל 65
ואשה שטרם הגיעה לגיל 60. (1) מבוטח לפי פרק ב' (2) שהיתה מבוטחת לפי
פרק ב' ונעשתה לעקרת-בית לאחר שהיתה זכאית לקיצבה חודשית לפי פרק זה.
כלומר, הכלל הזה כבר נקבע בחוק שהיא מבוטחת.

מ. לוי:

קודם היא היתה מבוטחת רק אחר כך נעשתה
לנכה. היא התחילה כבר לקבל קיצבת נכות.

היו"ר ש. ארבלי:

פרק ב' זה לא קיצבת נכות אלא קיצבת
שאיירים.

מ. לוי:

המקרה שלי שהיתה מבוטחת לפי פרק ב'
היא לא נעשתה נכה אלא חדלה לעבוד סתם

ולא קיבלה קיצבת זיקנה.

היו"ר ש. ארבלי:

קודם כל קבענו מי שמבוטחת עפ"י פרק ב'
היא תהיה מבוטחת במסגרת חוק ביטוח נכות.
עקרת-בית שלא לפי פרק ב' תנאים לביטוחה יקבעו בתקנות, באישור ועדת העבודה.
כלומר, אנחנו צריכים לקבוע תקנות רק לגבי הסוג הזה של עקרת-בית ולא לשני
סוגים. הם באים וקובעים שני סוגים: סוג אחד - עקרת בית תושבת ישראל שבחמש
השנים שקדמו לתאריך הקובע היתה מבוטחת לפי פרק ב' לחוק לפחות 12 חודשים
רצופים או 24 חודשים, בין שהם רצופים ובין שאינם רצופים. זאת אומרת:
היא עבדה והיתה מבוטחת לפי פרק ב' ואחר כך נעשתה עקרת-בית והיו לה 12
חודשים רצופים או 24 חודשים במשך חמש השנים האחרונות. הסוג השני - זה
עקרת בית תושבת ישראל שאינה מהסוג האמור בפסקה (א). סוג שלישי - אותה
עקרת בית שגם במשך חמש השנים האחרונות לא עבדה 12 חודשים או 24 חודשים.
יכול להיות שבמשך 10 שנים היא כן עבדה. אנחנו טוענים שהסוג הראשון
שבסעיף 2 ניתן היה לכלול אותו במסגרת החוק כי זה קשור עם פרק ב'. וכך
מי שהיתה מבוטחת עפ"י פרק ב' במשך חמש השנים האחרונות והיתה מבוטחת 12
חודשים או 24 חודשים - לזה לא צריך להכניס תקנות.

מ. לוי:

אז צריך לשנות את החוק.

היו"ר ש. ארבלי:

לסוג הזה אין לו מקום בתקנות. הוא צריך
להיכלל כתוספת לחוק. ואז אני באה לדון
רק על סוג אחד של עקרת בית שצריך לגביו להתקין תקנות וזה סוג של עקרת-
בית שלא עבדה בכלל. בזמנו המוסד לא התנגד כל כך. אמר יחכן שיש מקום לתקן
את החוק.

ל. דיציאן:

הם יצטרכו לחכות עד שנחוקק זאת.

היו"ר ש. ארבלי:

ביום ה' אנחנו דנים על תיקונים בחוק
הביטוח הלאומי ובהבאת שורה של סעיפים
שלא כלולים בהצעה הכחולה. הועדה החליטה לא לחשוב את זה כנושא חדש אלא
לכלול אותם סעיפים בהצעת החוק. אותו הדבר לגבי העניין הזה - אפשר להוסיף
סעיף לחיקון בחוק הביטוח הלאומי שמונח לפנינו.

פה יש גורמים שונים, משרד האוצר, משרד המשפטים ועדיין לא באנו בדברים עם אף

מ. לויין:

אחד מהם.

זה לא משנה שום דבר לאוצר. אני לא בעד שנכניס את הנושא בתקנות כאשר מקומו בחוק.

היו"ר ש. ארבלי:

זו תהיה בכייה לדורות - למה לנו?

שנית - התקנות יתייחסו לעקרת בית שלא עבדה אף פעם ושם נדון לגבי הזכויות. אני אפילו אמרתי באחת הישיבות שנהיה מוכנים לבוא לקראת המוסד לביטוח לאומי ולהקל עליו שזה יבוצע בשלבים כמו שעשינו לגבי נכים ותקנים. כדי להקל מבחינה אדמיניסטרטיבית על הנושא הזה.

בישיבה הבאה ניחן חשובה לענין הזה.

מ. לויין:

אני רוצה שיהיה רשום שיש הבדל בין הזכויות לפי התקנות לבין הזכויות שבחוק. לכן אני לא בטוח שנוכל להסכים שזה יהיה בחוק.

י. ארד:

הישיבה ננעלה בשעה 11.15